

naših sobah poslej ne sme biti več tistih Faustov, Marjetic, Romejev, Julij, tistih nemških vitezov in plemenitašinj pa tistih dolgočasnih italijanskih obrazov. Tudi Goetheji in Schillerji se morajo umakniti z naših miz in omar. Naši kiparji nam ustvarijo v mramorju in mavcu slovenske junake in prvake z bojnega in in umetniško-literarnega polja. A tudi slovenskih originalov pa lepih naših dekliških ter ljubeznivih otroških slovenskih obrazkov poslej ne bo manjkalo. Prva slovenska umetniška razstava dokaže narodu, da so naši kiparji sposobni najlepših in najtežjih del — naše občinstvo pa bo moglo naročati pri njih vsega, kar je skladno z našim narodnim duhom in okusom. Doslej so bili naši umetniki čestokrat vezani z obziri, ki nimajo z umetnostjo prav nobene zveze. Marsikak slikar in kipar je moral s krvavečo dušo zatajevati se v svojem stremljenju ter prirezavati svojemu kvišku hrepenečemu geniju nemirna krila. Rokodelstvo, šablonska obrt je imela doslej pri nas, žal, tudi na umetniškem polju največ posla in priznanja. Poslej pa mora biti zmagovalna misel svobodna tudi na umetniškem torišču. Ob prvi slovenski slikarski in kiparski razstavi se uči okusa tudi priprosto naše ljudstvo — dolžnost naše kritike pa bo, povedati mu, kaj je lepo, kaj je umetnost. Le umetniški moment je odločilen pri razsojanju umotvora, vse drugo je nebitvenega pomena. Za pravo razumevanje in uživanje umetnosti bo sploh treba ob tej priliki izpregovoriti kaj več, kajti med našim — tudi najboljšim — občinstvom jih je še prav malo, ki znajo — gledati umotvore, še manj pa takih, ki sodijo slike in kipe po bistvu, ne pa po slučajnih, nevažnih malenkostih. Vzgojevalni moment je potemtakem pri bodoči I. umetniški razstavi prav posebnega pomena, zato pa je želeti, da bi bila razstava tudi z dežele mnogoštevilno posečana, ter da bi se z njo prav obširno bavilo vse slovensko časopisje. »Umetniško društvo«, ki živi jedva leto dni, dokaže s svojo razstavo takoj spočetka svojega obstanka, da je za kulturo in estetiško izobrazbo našega naroda prepotrebno, in da je samo obžalovati, ker se ni ustanovilo že prej. Narodna dolžnost pa je vseh rodoljubov in rodoljubkinj, da podpirajo ne le moralno, nego tudi gmotno to prevažno kulturno društvo. Naša literatura in glasba sta se povzpeli že tako visoko, da ju moremo pokazati tudi večjim in bogatejšim narodom, naši operni pevci in slovenski igralci in igralka kažejo in so kazali svojo veliko umetnost na cesarskih in kraljevih odrih, — naši arhitekti so priznane kapacitete v tujini — poslej bodi naša naloga, da pripomoremo tudi našim velenadarjenim slikarjem in kiparjem do veljave in ugleda. V to pomozi naša I. umetniška razstava ter požrtvovalnost zavednih Slovencev!

F. G.

Strossmayerjev jubilej. Dne 8. septembra t. l. preteče 50 let, kar je bil dr. Josip Juraj Strossmayer posvečen za škofa djakovskega. Z ozirom na to redko slavnost je izpregovoril na občnem zboru »Hrvatske Matice« dr. Smičiklas letos te-le besede: »Naš proslavljeni biskup Josip Juraj Strossmayer slavi ove godine prerijetku slavu. 18. novembra godine 1849. bude imenovan za biskupa, a 8. septembra god. 1850. bude v Beču od papinskoga nuncija za biskupa posvećen. Odmah iza toga nastupi svoje biskupovanje, u trideset i petoj godini svoga života. Po milosti božjoj slavi naš svećar 8. septembra i slijedećih dana ove godine petdesetgodišnjicu svoga veoma zaslužnoga za crkvu i narod hrvatski biskupovanja. Ovakovu slavu slavi u jednom stoljeću u cijelom kršćanskom svijetu kadgod jedan, dva, a znadu proći i cijela stoljeća, da ne proslavi niti jedan. U našem hrvatskom narodu ovo će biti jedini slučaj za ovo hiljadu go-

dina, što možemo pratiti godine biskupovanja naših biskupa. Slava i čast budi svim biskupima našega naroda, slava i čast onima, koji su naš narod branili mačem ili perom. Teško ćete ipak naći biskupa, koji bi s narodnom prosvjetom jače svezao svoje ime, nego što ga svezao sa narodom hrvatskim naš ovogodišnji svečar« . . . Poslednje besede g. drja. Smičiklasa potrjuje vsak Slovan, podpisujemo jih tudi mi z obema rokama. Dodajemo pa še, da je Strossmayerjevo ime tesno zvezano tudi z našim slovenskim plemenom, saj se je on vsekdar živo zanimal za naš napredek, saj se je on vsekdar veselil vsakega našega napredka in je vsakokrat žaloval z nami, če nas je preganjala in tepla sovražna usoda. Ni ga menda slovenskega društva, kateremu bi on ne bil podpornik ali ustanovnik. Zato smemo po vsej pravici reči, da je Strossmayer tudi naš; Strossmayr je tudi Slovenec! Strossmayer pa ni samo slaven Hrvat, slaven Slovan, on je svetovnoznan mož, ki ga čisla vsa Evropa. Da temu odličnemu rodoljubu in bratu svojemu izkažejo spoštovanje in ljubezen našega naroda, odzvali so se radi slovenski pisatelji in umetniki povabilu »Hrvatske Matice«, da bi sodelovali pri Strossmayerjevi »Spomenici«, ki mu jo pokloni dne 8. septembra odbor »Hrvatske Matice« v Djakovu. Strossmayer je, kakor je bil svoje dni naš Slomšek, danes živa priča, da, kdor je značajan mož in iskren rodoljub, ostane lahko značajan mož in slovanski rodoljub, tudi če mu posade škofovsko mitro na glavo. Slava Strossmayerju!

Matica Hrvatska je imela 22. julija svoj redni občni zbor, na katerem je njen predsednik, g. dr. T. Smičiklas, izpregovoril med drugimi tudi nekaj ljubeznivih besed, ki se tičejo nas Slovencev in ki pričajo, da je vzajemnost med nami in Hrvati krepkejša in življejša, nego je bila kdajkoli. Dr. Smičiklas je bil izpregovoril te-le pomenljive besede: »Odbor je »Matic« još doživio pri svojoj skromnoj pripravi ogromnu sreću. Pozva i braću Slovence, neka s nama složno proslave našega zajedničkoga prosvjetnoga dobrotvora. Kao da nam se je nebo otvorilo, tako nas općara jednodušni usklik braće Slovenaca (Živjeli!): Hoćemo i mi u bratsku slogu! Do dvadesetak slovenskih pisaca i lijep broj njihovih umjetnika oglasuju nam vruću bratsku ljubav izmedju Slovenaca i Hrvata kao zalog bolje budućnosti obadvaju plemena. Skoro će biti stotina godina, što je jedan dio slovenskoga i hrvatskoga naroda bio spao pod tuđu kapu, koja je poštivala narodne osjećaje našega naroda. Od onoga je vremena u raznim zgodama prekidano živo osjećanje za našu zajednicu. Prije šezdeset godina primismo jedni i drugi jedne znakove za pisanje narodnoga jezika. Neki umnici slovenski prigriše jezik hrvatski kao zajednički književni jezik; drugi, zabrinuti za svoju pučku prosvjetu, uzmu jače njegovati svoje pučku narječje. Svi su ipak Slovenci oduševljeni za postepeni napredak zajednice slovensko-hrvatske. Mnoge se bure vijahu u ovo šezdeset godina nad slovenskim narodom, raskidanim u pet pokrajina. Večnom u manjini prema ograncima dvaju velikih naroda, ne može da se krepko oglasi cijelom dušom svojom narod slovenski. Zato kraj tolike, gotovo sto godina gojene bratske ljubavi izmedju obadva plemena, ima tako malo zajedničkih čina. Zato je i naša radost velika, što u ovoj knjizi slave dično mjesto zapremaju braća Slovenci. Daj Bože, da taj naš započeti zajednički književni rad nikada ne pre-stane. Sada nas je sabrao svojom slavom naš zajednički dobrotvor, a u buduće neka nas sabire bolja budućnost našega naroda. Hvala vam, gospodo pisci i